

ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТІВ У ФОРМУВАННІ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

© Дедіков О.І., 2011

Дослідження процесів інноваційної діяльності в Україні показує, що Україна залишається в основному індустріальною державою з незначним сектором постіндустріальної економіки. Вітчизняний економічний комплекс характеризується повним домінуванням низько- та середньо-технологічних галузей.

У 90-х роках ХХ ст. за умов стихійної лібералізації економіки та відсутності сформованих важелів економічної рівноваги і впливів з боку держави відбулося спонтанне та здебільшого незворотне руйнування більшості наявних технологічних та коопераційних ланцюгів, обумовлених та сформованих загальносоюзною системою розподілу праці. Технологічна структура українського господарства втратила стійкість. Розрив коопераційних та інших взаємозв'язків з колишніми союзними республіками, а також обвальна приватизація державних підприємств (у тому числі їхніх науково-технічних підрозділів) призвели до фактичної втрати державної керованості науково-технічним комплексом як єдиним цілим. На фоні значного падіння попиту на продукцію традиційних виробників відбувся перерозподіл технологічних укладів у структурі економіки.

При цьому кількість інноваційно активних промислових підприємств в Україні у останній період зменшується (див. табл. 1).

Падіння у високотехнологічних галузях виявилось набагато більшим, ніж у середньому в промисловості. Продуктивність праці знизилася на третину, на стільки ж зросла частка енергоємного виробництва. Вітчизняна наукоємна продукція витіснилася імпортною. Багато високотехнологічних підгалузей виявилися практично згорнутими.

У кінцевому підсумку все це призвело до переважного утвердження в національному промисловому комплексі 4-го технологічного укладу, що характеризується важким машинобудуванням, суднобудуванням, кольоровою металургією, використанням нафти як основного енергоносія, поширеністю двигуна внутрішнього згорання та хімії органічного синтезу.

**Кількість інноваційно активних промислових підприємств
за видами економічної діяльності в Україні за 2006-2009 рр.**

	2006		2007		2008		2009	
	усього	Відсотків до загальної кількості підприємств	усього	Відсотків до загальної кількості підприємств	усього	Відсотків до загальної кількості підприємств	усього	Відсотків до загальної кількості підприємств
Промисловість, всього	1118	11,2	1472	14,2	1397	13,0	1411	12,8
Добувна промисловість,	26	4,8	33	5,9	36	5,9	35	5,5
Переробна промисловість, у тому числі:	1058	12,4	1379	15,7	1305	14,3	1316	14,0
машинобудування	360	20,2	421	23,3	400	21,2	406	21,1
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	34	3,6	60	6,1	56	5,8	60	6,1

*Табл. складено за даними: Статистичний щорічник України за 2009 р. – К.: Держкомстат України, 2010. – с. 325

Світовий досвід доводить, що наука та інновації розвиваються лише у тому суспільстві, в якому є соціальне замовлення на наукові розробки, вчені затребувані соціально-економічним процесом в країні, існує органічний зв'язок між наукою, виробництвом і освітою. У класичній тріаді виробництво (В) – техніка (Т) – наука (Н) на певних етапах розвитку економіки країни, пов'язаних зокрема з акцентом на використання інноваційного фактору, темпи розвитку техніки повинні перевищувати темпи розвитку виробництва, а наука має розвиватись швидше, ніж техніка.

С.Г. Денисюк

Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова

СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ІНСТИТУТИ ЯК КОМУНІКАЦІЙНІ ЕЛЕМЕНТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

© Денисюк С.Г., 2011

Як відомо, поняття “інноваційна інфраструктура” включає в себе сукупність об'єктів інноваційної діяльності та зв'язків між ними. Ці об'єкти виробляють нові знання та нововведення, перетворюють їх у нові продукти і послуги, забезпечують їх розповсюдження та споживання в умовах ринку. Інноваційна інфраструктура виконує функцію зв'язку та координації між державою, підприємницьким сектором економіки, ринком та результатами наукових розробок.

Звичайно постійне впровадження і соціалізація новацій – R&d (research and development) є неодмінною умовою для економічного розвитку [1]. Соціалізація новацій в життя країни відбувається через різні суспільно-економічні і державні інститути. Існують різні точки зору щодо поняття “інститут”, але в нашому дослідженні під інститутом ми розуміємо механізм для узгодження інтересів різних суспільних груп, для здійснення комунікацій між різними суспільними групами, при умові, що задіяні сторони проявляють раціональну поведінку. При цьому певний інститут не обов'язково є економічно ефективним. До того ж, не дивлячись на те, що інститути є достатньо універсальними для всіх країн, організація їх роботи істотно розрізняється. Зокрема, одні й ті ж інститути можуть існувати як в умовах демократії, так і при диктатурі [2].

В економічній літературі роль державного регулювання інноваційної діяльності, проблеми розвитку її елементів були розглянуті в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених: Л. Федулової, В. Мазніченко, Т. Гринько, О. Бутенко, Є. Лазарева, Ю. Каракай, В. Корнієнка, Ю. Гончарова, А. Касич, І. Закружецької, В. Ефременко, Ф. Пащенко, Г. Шепелева, А. Шияна та ін. Дослідженню інноваційної діяльності як в регіоні, так і в країні в цілому приділено значну увагу зі сторони таких науковців як: О. Кузьмін, Н. Чухрай, Л. Федулова, А. Гречан, М. Козоріз, М. Долішній, В. Павлов та інші. В їхніх роботах представлені ґрунтовні дослідження проблематики інноваційного розвитку країни, вибору інноваційних пріоритетів розвитку, тощо.

Останніми роками істотно зріс інтерес до моделювання ролі інститутів для розвитку суспільства [3; 4]. Звертається увага на ту обставину, що управління інститутами для важливих практичних ситуацій може бути описане як управління обмеженнями і нормами діяльності, що дозволяє розробляти нові технології управління інститутами.

Виходячи із актуальності дослідження, метою нашої праці є вивчення суспільно-економічних інститутів як комунікаційних елементів національної інноваційної інфраструктури.

Як ми зазначали, для формування національної інноваційної інфраструктури необхідні знання, інформація і певні інститути. Проте суспільство повинно бути готовим для сприйняття інформації, тобто воно може існувати і розвиватися, тільки перебуваючи в умовах динамічної нерівноваги. Для того, щоб у такому суспільстві відбувалися процеси самоорганізації, необхідна